

ván repülni mint a' többbek, le-esik a' földre, ha reá nem vígyáznak, el is tapodtatik. Ez annak az oka, hogy a' rajok néha vízfsza-mennek a' kasba, és azután még két 's három hét múlva jönnek-ki, minekutánna más Királynéjok nevedekett.

5. A' mi a' Napnak való fordulásokat illeti, leg-jobb a' méhes házat úgy építeni, hogy a' kasok ne is egészen Napkeletnek, ne is Délnek, hanem mintegy középben feküdjenek. Ha valaki Délnek forgatja kasait, szükség hogy a' nagy hévség ellen, valamelly élő-fák, vagy épületek nekik árnyékot tartsanak, mert külömben a' viafzok meg-ólvad, és a' mézek is ki-foly.

6. Némellyek felső Országokon, a' kiknek más módjok nints benne; házoknak héjazati alatt is tartják méheiket: de a' kiknek módjok van benne, leg-jobb őket úgy helyeztetni, hogy a' földtől két lábnyinál magasabban ne légyenek.

7. A' kasokat némellyek odvas fákból, mások vezfszőkből vagy szalmákból tsinálják: de a' kiktől ki-telik, leg-hafznosabb, 's leg-tartósabb is azokat mind kívül mind belől szépen meg-gyalútt, 's négy fzegre metfzett deszkákból készítetteti, mellyeknek magasságok ne légyen több, hanem ötödfél hüvelyk, szélességek 's hofzfzúságok pedig tizen-három hüvelyk. Az ilyen kasoknak

nak

nak az a' nagy hafznok vagyon , hogy a' méhek tsak akkor rajzanak , mikor a' gazda akarja , 's a' mézeket is Özfzel úgy el-veheti tölök , hogy a' méheket magokat meg nem öli. Az ilyen kasoknak pedig úgy kell a' fedeleket tsínálni , hogy az ember rájok is tehesse , 's le is vehesse rólok a' mikor akarja. Ha a' méhek egy ilyen kast meg-töltöttek mézzel , mást kell alá dugni , 's a' felsőnek lyukát bé-tsínálni. Ha ezt is meg-töltötték , harmadikat és negyediket. Ha jó esztendő van , fok méz harmatok esnek , és ha népes a' kas , ötöt is meg-raknak mézzel egy nyáron , és a' fok munka között a' rajzást is el-felejtik. Ha akarja a' Méhész , hogy rajt ereszfzenek méhei , akkor tsak azt tselekedje , hogy mikor már két vagy három ilyen kast meg-töltöttek , ne tégyen alájok újat , 's úgy tsak hamar ereszfzenek. Ha pedig észre veszi a' Méhész , hogy noha új kast tett alájok , még is rajhoz készülnek ; akkor ha meg akarja őket gátolni , azt tselekedje , hogy a' már mézzel meg-töltt kasok közzé dugjon-bé egy üreset , egy dróttal el-metszvéen azokat egymástól. Akkor a' méhek készek éjt napot egygyé tenni úgy dólgoznak , még is ezt az üres kast a' teljesek közt meg nem fzenvedik. — Az ilyen kasoknak ez a' nagy hafznok is van , hogy a' mézet Özfzel úgy el lehet venni ,

E 2

hogy

hogy nem szükség a' méhekből egygyet is meg-ölni. Ha öt vagy hat kast meg-töltötték, akkor a' Méhész mind azokat egygyütt meg-emeli, 's ha látja, hogy hetven nyóltzvan, vagy több fontokat is nyom, akkor a' leg-felsőt dróttal a' többtől el-metfzi. A' melly kevés méhek benne találtnának, azokra szájával egy kis füstöt lehell, hogy ki-jöven, a' többihez a' kasba fiesse-nek. A' több kasokat ismét meg-emelíti, 's ha még is jó nehéznek találja, a' másodikat is el-metfzi, 's hasonlóképpen ismét a' méhet csak igen gyengén belöle ki-füstöli. A' több kasokat ismét meg-emelíti, 's ha úgy érzi, hogy nem több harmincz vagy negyven fontnál, azt a' méheknek Téli eledel-ekre hagyja, 's a' leg-felső kasnak fedelét, (minthogy a' mint látni való, csak egynek kell fedelének lenni;) le-vélzi, 's erre a' harmadikra teszi, agyagos fárral, vagy tehén ganéjjal rá-tapasztatja, ha a' szélei rá nem feküsznek.

8. Minthogy ez ilyen kasoknak fok-
 zori emelgetések igen bajos volna, 's a' mé-
 heknek sem egészséges: azért az ilyen ka-
 soknak a' hátúlsó oldalokba igen jó lesz egy
 tenyérnyi üveget tételni, 's azt deszka da-
 rabotskával kívülről bé-fedezni. Így fo-
 ha sem lesz, szükség a' kast fel-emelni;
 mert ezen meg-láthatja a' Méhész, mikép-
 pen dólgoznak a' méhek, 's miképpen te-
 lik

lik a' kas, és mikor kell alá másikat tenni. És ugyan e' végre szükséges az is; hogy a' kasok úgy helyheztesse, hogy hátúlról egy ember mellettek el-mehessen.

9. Ki-ki által-láthatja, hogy hafzontalan költség lenne mindenik kasnak fedelet tsináltatni; harmintz kasnak leg-feljebb is elég öt. Ezt pedig nem kell tsináltatni egy deszkából, hogy a' nap meg ne görbítse, hanem három 's négy öfzve-nyvezett darabokból, hogy mindenik kashoz úgy hozzá illjén mintha mindenikhez hozzá szabták vólna.

A Világ vénségéről való panasz.

Tsak nem közönséges panasz ez az emberek között, hogy a' Világ vénheszik, hogy a' természet ki-merítettet, az emberi élet rövidül, a' test' éreje fogy, a' nyavalyák fokasodnak, 's az eledelek nem olly táplálók mint az előtt vóltak. — De valóban nints ennek a' panasznak semmi fundamentoma. Nem szóllunk a' Pátriárkákról, a' kiknek életek' hofszúságában az ISTENnek különös tzéljai lehettek: de el-merjük mondani, hogy három ezer esztendőktől fogva az emberi élet vagy igen keveset, vagy semmit sem rövidült. Dávid a' maga idejében hetven, vagy leg-feljebb nyóltzvan esztendőre

határozta az életet, maga pedig hetven esztendőskorában már olly aggott vénségre jutott, hogy nem tudták meg-melegíteni, hanem az Orvosok' tanátsokra egy meleg vérrű fivatal Ágyast választott magának. A' régi külső Históriák is igen csak ennyire terjesztik az emberi életet. A' régi Görögök és Rómaiak kevés embereket említenek, a' kik száz esztendőn feljül éltek volna. Nevezetes volt nálok Livia Császárné, a' ki kilentzven-hét esztendőt élt: Statila kilentzvenkilentzet, Metellus Fő-Pap kilentzvennyolczat. Leg-hofszabb életű volt nálok Klauudia, a' ki száz tizen-öt esztendőt élt. —

Úgy de mellyik az az Ország ma is, a' mellyben ne találhatnának száz esztendősköketten hárman, főt többen is. Angliában Nesmond Grófné 140. esztendőt élt. Ekleston Kis-afszony, 143at, a' mint ez tsalhatatlanúl meg-tetfzett a' Laistromokból. Nem igen régiben egy Anglus közönséges ember, holtta után a' Királyok' temető helyekbe tétetett csak azért, mert 136. esztendőt ért, és hét Királyok alatt katonáskodott. Egész öröm volt látni ezt az öreg Parasztot, mikor minden nap kétszer a' Templomba ment 130. esztendőskorában is, hol hatvan, hol több unokáitól kísértetvén. Sok Méltóságok mefsze földről elmentek e' ritka történetnek szemlélésére.

A' test-

A' testnek ereje sem kisebb ma mint hajdan vólt. A' régi Római fereg, mint valamelly tsudát úgy nézte azt, hogy Pompejus 58. esztendő korában úgy meg-ülte a' lovat, 's tudott minden fegyvereket forgatni, mintegy hufzon-öt esztendő Ifjú. De mellyik ma az a' Hadi-fereg, a' mellyben 58. 's több esztendő Kapitányok ugyan azt ne tselekednék a' mit Pompéjus? A' híres Orángzeb Mógoli Tsáfzár, ezen Századnak elején, maga vezérlette még kilentzven-kilentz esztendő korában is feregét az ellenség ellen, és száz esztendő korában holtmeg, minekutánna az ellenségen ditsőséges győzedelmet nyert vólna. A' Frantziának ama vitéz Marechaljok Villárs, a' ki a' fok borostyánokkal ékeskedő Eugéniust, húsz ezerrel kevesebb katonájival Belgiumban meg-győzte vólt, még nyóltzvan esztendő korában a' Frantzia Hadi-fereget maga komendírozta Olasz-Országban. Miképen bámulna ma is a' Római fereg ha meg-látná, hogy a' Tsáfzári Hadi-feregnek egygyik szárnyát a' 75. esztentendő Laudon, a' másikat a' 79. esztendő Hadik vezérlik, a' kiknek békességes életékért, 's ditsőséges győzedelmekért mindnyájan fohászunkodunk.

Azt mondják némellyek, hogy az emberek kisebbek mint régenten vóltanak. Ha ez igaz vólna is, még sem következne

abból, hogy tehát erőtlenebbek is. Gyakran a' kitsiny emberek izmosabbak, 's erősebbek a' nagyoknál. Elég példa erre a' vitéz Hufzárság. Hogy rendkívül való nagyságú emberek a' régi időkben ne találtattak légyen, azt nem tagadjuk: de ma sem ritkák a' hét, főt nyóltz lábnyi emberek. — Azok a' nagy tsontok, mellyeket fokban úgy mutogatnak a' tudatlan népnek, mint Óriásoknak tsontjaikat, nem egyebek, hanem elefántok' és tzethalak' tsontjaik.

A' mai időben uralkodó betegségek, sem nem többek, sem nem veszedelmesebbek, mint a' régiak vóltak. Némellyeket azok közzül a' régi könyvekben meg nem találunk ugyan, de az oka tsak ez, mert az Orvosok nem jegyzettek-fel minden betegségeket, vagy talám azok közzül némellyek el is vesztek. Igaz, hogy támadtak új betegségek is, de a' régiekből is múltak-el, mint p. o. a' bél-poklosság, és azzal határos nyavalyák.

A' sem igaz utóljára, hogy a' mai eledleknek ne vólna elegendő tápláló erejek. Azt mondják némellyek, hogy fok drága ételek esméretlenek ma, mellyekkel éltek a' régiak. Így p. o. a' halak között nem találtatik a' *murex*, vagy bársony hal, mellynek vérével a' Királyok' köntöseik festették. A' plánták között pedig nem ta-
lál-

láltatik a' *cinnamomum*. De erre is azt feleljük, hogy a' *murex* ma is találtatik Afrika oldaláiban. A' Cinnamomum is, melly fok százesztendőkig esméretlen vólt, újra fel-találtatott. Ki-tetűzik a' Párisi tudós Társaságnak meg-betsülhetetlen munkájiból, hogy a' mai orvosi Tudomány, leg-alább négy ezer plántákkal bővítettett, mellyek a' régieknél esméretlenek vóltak.

Analyse des Loix d' Angleterre Oxford

1785.

Minden népeknek Igazgatások 's Törvényeik között fok meg-egygyezést talál az a' Bölts, a' ki méllyen gondolkozik az emberi Társaságoknak eredetekről. A' millyen vólt maga a' Nemzet, olyan vólt annak törvénye is. Mihelyt az emberek lassanként el-fajúltak attól a' virtuosos egygyűgyüségűtől, mellyet arany időnek nevezhetünk, szükséges lett a' hatalom, hogy a' rendetlenségnek 's zabolátlanságnak eleje vétettessék. Ez a' fel-állított hatalom nem őrizhette-meg különben a' jó rendet, hanem a' Törvények által. Ezekben talált az ártatlanság menedék helyet az erőszak ellen. A' közönséges Jus, melly a' Törvények által fel-állított, mindenkor a' népnek természetéhez és szükségéhez vólt alkalmaztatva. —

F 5

A'

A' melly népek vadászatból 's halászatból éltek, azoknak Törvény-könyvök különbözött azokétól, a' kik barom-tartók és szántó-vetők voltak. — A' Mesterségek 's kereskedések szaporodván, a' törvényes alkuk azon mérték fzerént fokasodtak, hogy a' bírtokoknak, tseréknek, és különböző munkáknak béreket meg-határozzák. Minekutánna a' hadakozások által egygyik nép a' másikat rongálta, a' meg-hódoltatott népnek törvénye meg-némúlt a' győzedelmeskedőnek törvénye alatt; hanemha a' győzedelmeskedő a' meg-győzöttetett népnek törvényeit, mint helyesebbeket, önként magáévá tette. Leg-gyakrabban pedig öfzve-zavarodtak az erköltsök és törvények is, valamint magok a' Nemzetségek.

A' következő Századokban, a' különböző Népek közt való kereskedés mind inkább-inkább virágozván, egygyik a' másiktól nem tsak pénzt és szükséges eleséget, hanem meg-világosodást és jó rendeléseket is költsönözött.

A' Keresztyén Vallásnak el-terjedése után, látván a' Papi-rend, hogy a' Római Törvények jobban meg-egygyeznek az Eklésiának Törvényeivel, mint más Országoknak Törvényeik, mindenüt igyekezett annak bé-vételében.

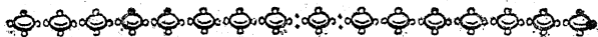
Mivel a' maga Hazájának közönséges Törvényeiben minden lakos menedék helyet

lyet

lyet talál az igazfágtalanság ellen, és vezért arra, miképpen folytassa életét; azért is nints egy-egy hasznosabb Tudomány a' Hazafijaknak, mint a' magok Országaiknak Törvényeiket jól tudni. Azt mondja ennek a' hasznos munkának Írója, hogy jó ugyan a' Római Törvényeket is érteni; de még is inkább javasolja, hogy az Ánglus Ifjak a' magok Hazájoknak régi Törvényeiket 's rendelkezéseiket tanulják. Rómában a' nevelésnek egygyik ága vólt a' Törvényeknek taníttatások, ma is igen hasznos vólna, ha már az apróbb Oskolákban el-kezdenék a' gyermekek a' Haza Törvényeinek tanúlását.

Azt mondja ez a' bölts Író, hogy a' Törvényeknek fő végek az, hogy minden Lakosnak szabadságát őrizze. Ez a' szabadság, mellyről az Ánglusok azt hiszik, hogy tsak egyedül ők bírják azt az egész földön, abban áll, hogy az ember mindent meg-tselekedhessen valamit a' Törvény meg-enged, és annak paizsa alatt sem Király, sem Parlamentum néki leg-kissebb erőszakot is ne tsináljon. Minden Hazafinak hasznos tehát, hogy tudja leg-alább a' nagygyából azokat a' Törvényeket, mellyek néki egyedül való Urai, és a' mellyeket ha meg-őriz, úgy a' leg-hatalmasabb embereknek erőszakjoktól is bátorságos lészen.

A' melly

A' melly nap híre futamodott; hogy Gróf Hadik András Úr Ő Ekfztzellentziája, egész Hazánk' öröme fő Hadi Vezérré tétettetett, egy Hazafi a' maga szíves tiszteletét 's jó kívánságait e' következő Verseken kívánta Ő Ekfztzellentziája elébe terjeszteni.

Te, kit az ÚR hetven és nyóltz esztendőkre Juttatott hogy tartson e' gyászos időkre:
 'S Néked adja ama leg-szebb ditsőséget
 Hogy jó békességgel e' hadnak vess véget,
 Ki THERÉSZt 's JÓZSEFet szolgáltad vitézül,

'S Most is gyűrűt nyertél hívféged' jeléül.
 Mellynek gyémántinak tüze mellyel égnek,
 Hív tükre a' benned lángzó vitézfégnek.
 'S Melly JÓZSEF' szerelme zálogja láttára,
 Öröm könnyük ültek két szemed' héjjára.
 Bölts és vitéz Hérónk! — Nemzetünk' díszére
 Repülj gyorsan a' Márs' híres mezejére;
 Pontusig vidd JÓZSEF' birodalma végét,
 Rontsd a' Keresztyén Nép' fene ellenségét,
 Elénk' véreket kérd-viszsa markából,
 Ezt a' kevély Kaput düjtsd-ki két farkából,
 Hogy pompás fényének helye se maradjon,
 Minden Nép Várnaig nekünk dézmat
 adjon.

HADIK! — ki ez előtt ötven esztendővel
 Vítál e' vad néppel Ákhilles erővel.

'S Va.

’S Valahol próbáltad a’ dühös háborút;
 Mindenkor fejedre raktál zöld kőszorút.
 Ki kevés magaddal hajdan Berlin felé
 Útat vágtál úgy hogy el-hült a’ föld belé:
 ’S Még a’ bölts FRIDRIK is bámúlással telve
 Sokszor emlegette nagy Neved’ tisztelve.
 Menj már most mint Hazánk’ ősz ’s bátor
 Nefztora!

Készen vár Királyunk’ meg-vidúlt tábora:
 Jobbod felől halál, előtted félelem,
 Nyomaidban járjon ditső győzedelem.
 Mint a’ szél ki-tépi a’ nagy fákat töből;
 ’S Mint a’ tűz hamut hágy a’ roppant er-
 dőből:

Úgy vitéz Sergédde! ha ki kelsz a’ hartzára,
 Előtted a’ Török ezren hülljön artzra.
 Értünk vívó karod’ az ISTEN vezérle,
 Drága ’s kedves élted’ hogy veszély ne érje.
 ’S A’ földről melyet sok Magyar vér öntözött,
 Ezer víg szók’ ’s kezek tapsolási között,
 Borostyános fővel majd akkor jöjj-vissza
 Győző JÓZSEFünké ha lesz Belgrád ’s
 Niszza;

’S A’ Népeket újra lántzalod Hazánkhoz,
 Kik tartoztak MÁTYÁS alatt Koronánk-
 hoz.

Úgyan az a’ Hazafi hallván hogy Ő Éksza-
 tzellentziája már Bétsből ki-indult, a’ Du-
 ra

na partján egy Postára tett, és fok jó kívánásokkal meg-rakatott Levélben illy szókat intézett a' többek között Ö Ekfz-tzellentziájához: —

Hazánk nagy reménye! — menj gyors lépésekkel,

Óhajtvá vár a' Nép 's ki-terjedtt kezekkel.
Lehetetlen vele Győzőnek nem lenned,

Fel-támadt Hunyadink' lelkét féli benned;
Kit ha a' Magyarság vele vinni látott,

A' Török nép dühös árjának tett gátot. —
Mint e' Duna menvén több vízt gyűjt öblébe

Míglén ki-ontja azt a' Pontus' ölébe :
Híred 's JÓZSEF' Neve általad úgy nőjön,

Sok vad nép örömmel járma alá jöjjön.
Bölts Hérónk! ki bírod Eugén' vitézségét,

Menj, hartzolj, győzz 's hozd-el e' had' dicső végét.

Bétsbe még e' Nyáron térj kofzorús fővel,
JÓZSEF' Koronája hogy fényljen új kövel.

Mind a' két Levélre nagy le-ereszkedéssel 's kegyességgel méltóztatott válaszolni a' M. Fő Vezér Ö Ekfz-tzellentziája.

Élő *Bárometrum*, Levegő-mérő.

Fogj egy leveli-békát melly zöld ágon 's garágyákon szokott múlatni, botsásd egy hozzfú fehéj üvegbe, mellybe már az előtt

előtt tölts mintegy négy újnyi vizet, 's tégy földet is. Erefsz-le benne egy kis fa lajtorjátskát is, melly érjen az üveg' vagy palatzk' torkáig. Azután feljül borítsd-bé pergamennel, 's egy vastag tövel szúrd-által azt, hogy a' levegő szabadon menjen belé. — Mennél szárazabb a' levegő, annál feljebb megy a' lajtorján a' béka; de mihelyt a' levegő nedvesedik, le felé fiet 's a' vízbe rejti magát. A' vizet változtatni kell minden tíz napban, az üveget pedig sem nem igen hidegen, sem nem igen melegen kell tartani. Ennek az élő levegő-mérőnek eledele legyekből áll. —

Más élő levegő-mérő.

A' ki a' leveli-békának tartásával bajoskodni nem akar, tégyen nádalyt az üvegbe, e' szint olyan elevenen vagy még jobban meg-érzi az időnek leg-kissebb változását is; 's nem szükség étetni. Ha a' levegő ég száraz, ki-jön a' vízből félig vagy egészen is, 's az üveghez ragad, ha esőre válik, a' vízbe bé-megy előre, ha pedig szél-vész léfzen, igen nyúghatatlan. — —

A' Találos Mese vólt *Vén ember*, a'
Rejtett Szó *Arok*, mellyben van *ár*, *ok*,
és együtt *drok*, vagy *sír*,

Tald-

Találós Mese.

Köntöse tsak tsupa fólt, noha tzérna fe tö soha
fem vólt
Rántzai rójtja körül, fok Magyar ennek
örül. —

Rejtett Szó.

Öt kertemben terem 's kedves eledelem,
Négyben úgymond Ersók kedvemet nem
lelem.

Hármát ha kaphatom örömet le-nyelem,
'S Két végsőnek gondját az ötért viselem.
Tsinálta Édes Gergely.

Hogy kell a' piros rózsát fehérré tsindálni?

Mikor nyílni kezd füstöld-meg kénkö-
vel, ha pedig a' gálitz-kő' olaját rá hinted,
meg-pirosúl, Illyen mesterséggel élnek gya-
korta a' Kertészek más virágok' színeknek
változtatásokban is. —

Az el-törtt üveget öszve-forrasztani?

Habarj-öszve óltatlan meszet tyúk-
mony' fehéjével, kend-meg vele, 's öszve-
forrad az üveg.

